BÞ

~~810,9~~

Rask: Gjenmæle 1831

Baldvin Einarsson: Forelöbigt Svar paa Gjenmæle 1831

Rask: Gjensvar 1831

B. Einarsson: Gjensvar imod Gjensvar 1831

Abrahamson & Magnusen: Documenterede Oplysninger 1831

HÁSKÓLI ÍSLANDS

0,45

(Contents)

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]
5. [illegible]

Forelöbigt Svar

paa

Prof. Rasks Gjenmæle

mod

"Anmældelsen af Prof. C. C. Rafns Oversættelser af Jomsvíkínga (ↄ: Saga) og Knytlínga, i Maanedsskrift for Literatur anden Aargangs tolvte Hefte."

Af

Baldvin Einarsson,
Medlem af det kongelige nordiske Oldskrift-Selskab.

Kjöbenhavn.
Trykt hos E. A. H. Møller & Birck.
1831.

I Maanedsskrift for Literatur 2 Aargang 12 Hæfte findes indrykket en Anmældelse af Professor Rafns danske Oversættelse af Jomsvíkíngasaga og Knytlínga, der gjør opmærksom paa en heel Deel Ufuldkommenheder ved bemeldte Oversættelse. Herr Professor Rask har herimod taget til Gjenmæle paa en saadan Maade, at det har været mig fast umueligt at tilbageholde følgende Bemærkninger; men førend jeg gaaer over til at fremsætte disse, vil det være passende at angive de Grunde, som fornemmeligen have ansporet mig hertil.

Den første Grund er den: at jeg har den **Ære at være Medlem af det Kongl. nordiske Oldskriftselskab.** Denne Grund vil vist forekomme Herr Professor Rask heel underlig, siden han i den sidste Linie af sit Gjenmæle beskylder Anmælderen*) for, at han har lagt an paa at svække Selskabets Fasthed; jeg maa derimod tilstaae, at jeg kan ikke skjønne rettere end at Anmælderen har villet gavne Selskabet, og det var uden Tvivl lykkedes ham, hvis Vedkommende havde udviist den videnskabelige Humanitet, at føre sig hans Bemærkninger til Nytte. Men Professor Rask synes mig derimod

*) Herr Prof. Rask maa undskylde mig, at jeg ikke sætter Anmælderen i Fleertallet, thi jeg kan ikke skjønne, at der ere flere end een Forfatter til den omhandlede Anmældelse.

at have lagt an paa ved Magt at afskjære enhver videnskabelig Stemme Adgang til Selskabet, og at paalægge Almeenheden en utaalelig Tvang med Hensyn til den oldnordiske Literatur. Jeg indsaae strax, at denne Fremgangsmaade tidlig eller sildig maatte svække Selskabets Tiltroe og Fasthed, og jeg følte mig derfor, som Medlem af det, opfordret, ja pligtig til, saavidt mine Kræfter tillode, at modsætte mig den, især da der i det Diplom, jeg har havt den Ære at modtage af Selskabet, staaer skrevet: "hvörn fèlagid hátt virdir sem þann mann er bædi getr og vill fremja þess tilgàng (d. e. hvilken Selskabet høit agter, som den, der baade kan og vil fremme dets Øjemed). At forholde mig ganske roelig ansaae jeg altsaa for Misbrug af Selskabets Tillid til mig, og Overtrædelse af de mig som dets Medlem paaliggende Pligter.

Den anden Grund var: at da det forekom mig, at Herr Professoren havde paa en temmelig voldsom, og mindre passende, Maade nedtraadt enkelte Mænds Fortjenester, hvilke alt i mange Aar syntes i al Stilhed at være lagte tilside, saa følte jeg mig opfordret til at fremdrage disse Fortjenester for Lyset, og det desto mere, som jeg havde god Grund til at troe, at Vedkommendes Beskedenhed vilde afholde dem fra selv at tage til Gjenmæle.

Den tredie Grund var, at da jeg formodede at Anmælderen ikke var her personligen tilstede, saa syntes mig det var min Pligt foreløbigen at besvare de imod ham stilede Beskyldninger, hvilket iøvrigt ikke kan gjøre det Svar overflødigt, som han i sin Tid maatte finde sig beføiet til at meddele.

Den fjerde Grund er: at jeg er bleven opfordret af flere af mine Landsmænd til for deres Vedkommende at tage til Gjenmæle imod Herr Professor Rask.

Efter at have forudskikket disse Bemærkninger skal jeg nu korteligen gjennemgaae Herr Professorens Gjenmæle. Han

begynder dette med at klage over at Anmælderen har "afveget fra den gode Tone." Naar man sammenholder Gjenmælet med den omhandlede Anmældelse, saa vil man have ondt ved at afgjøre hvad Professoren forstaaer ved en "god Tone," dog vil man, dersom jeg ikke feiler, neppe derved komme til andet Resultat, end at det ikke er den sande videnskabelige Tone, Herr Professoren fordrer; thi jeg kan ikke skjønne, at Anmælderen er afvegen fra denne.

Efter dernæst at have overbeviist Almenheden om sin Upartiskhed i denne Sag, begynder Herr Professoren at drøfte Anmælderens enkelte Udsættelser, og han siger da S. 4 "at han i titnævnte Anmældelse ikke finder flere end 5 rigtige Bemærkninger af virkelige Feiltagelser," (for hvilke han siger sig og Oversætteren særdeles forbunden). Disse 5 Steder ere de, hvor Oversættelsen er lige tvertimod Originalen; forresten siges Anmælderens Bemærkninger urigtige. Herr Professoren kunde efter mit Skjønnende ligesaagodt have sagt, at alle Anmælderens Udsættelser vare urigtige; der hørte dog ikke stort mere til at henføre de ovennævnte 5 Bemærkninger til denne Classe, end mange af de Øvrige, der behøvedes nemlig ikke andet eller mere dertil, end ligefrem at sige det sorte hvidt og det hvide sort. Herr Professoren er og 2 Linier nedenfor sluppen ganske godt derfra, ved med sit vældige Magtsprog at forvandle disse 5 Bommerter til Misforstaaelse af et Comma; men herved maae jeg da ellers bemærke, at ligesom det umulig vil lykkes mig at faae dem saa got sammentrængte, saaledes er et feilagtigen anbragt Comma tilstrækkelig Grund til Anke for Herr Prof. Rask, naar han selv er Recensent. Jeg vil til Bevis herfor henvise til Herr Professorens Literaturblad for 1829 No. 21, som han selv S. 21 citerer. De Feil, han der troer at have opdaget i den islandske Oversættelse af Miltons tabte Paradis ere 4 eller 5 Skjelne: eller

Sætningstegn, som skal være urigtigt anbragte, og paa de 2 Steder skulde være foranledigede ved Misforstaaelse af et Ord, samt Udeladelsen af et Vers paa 2 Ord: "maktar sinnar." De øvrige Udsættelser, som udgjøre 2 tætte Blade, gaae ud paa Retskrivningen, og frembyde omtrent et saadant Udseende, som en Recension vilde have, der gik ud paa at rette t. Ex. Professor Molbechs Skrifter efter Prof. Rasks Retsskrivningslære. Jeg vil ingenlunde hermed sige, at Herr Professoren har været ubeføiet til at gjøre opmærksom paa de ovennævnte Feiltagelser, eller at han har Uret deri, nei langtfra! jeg vil kun have, at han tillader Andre ogsaa at gjøre lignende Bemærkninger ved Andres Arbeider, især naar de ere i det hele taget meget ufuldkomnere end den omhandlede Udgave af "Paradísar missir; thi om denne tør jeg sige, at den er saa langt fra at staae tilbage for Udgaver af andre islandske Værker, at den maaskee i Nøiagtighed og Elegants overgaaer alle andre. Det er desuden ikke saa forunderligt, at der i et Digt paa over 400 Sider med 2 Spalter, kunde indløbe enkelte Interpunctions og Bogstavfeil, især af det Slags, hvorom Meningerne vare deelte. Og vilde man gjennemgaae Udgaverne af Sagaerne med samme Nøiagtighed, saa vilde man vist finde ligesaamange Unøiagtigheder af samme Slags, hvilket ogsaa er saare naturligt, da Prøvearkene af disse ere for største Delen rettede af de selvsamme Mænd, som forestode Udgaven af det førstnævnte Værk. Professor Rask har ogsaa undertiden selv havt Correcturen af de islandske Sagaer for Selskabet, om hvem man iøvrigt veed, hvad man ikke veed om Prof. Rafn, at han er fuldkommen istand til ene at rette Prøveark af islandsk Text. Men det er vist, at det Professor Rask har gjort, kan ikke tillægges Professor Rafn.

Hvad angaaer de ovenberørte 5 Feil, som Herr Professor. har tilstaaet, men siden sammentrykket til et Comma, saa vil

jeg ikke spilde et Ord paa deri at modsige ham; thi Enhver, som vil sammenligne Oversættelsen med Texten, vil strax finde, at han med etslags Spilfægterie med Ord har søgt at gjøre ovennævnte Feil til intet i deres Øine, som ikke kjendte nøie til Sagen. S. 5 vil Herr Professoren med sin Client endelig have at Ordet heimskr, som bruges om Gorm den Gamle i hans Barndom, skal betyde folkesky og ikke dum. Den første Grund for denne hans Paastand er den, at Enhver vil finde dette sidste Udtryk upassende, og maa jeg spørge hvorfor? maaskee fordi det bruges om en Konge, som levede for omtrent 1000 Aar siden? men er det ikke meget mere upassende at oversætte urigtigt? Vore Forfædre maae jo i alt Fald staae til Rette for deres Udtryk, men vi, og in specie Professor Rafn her, for vore Oversættelsers Rigtighed. Den anden Grund er, at der ikke findes et eneste Træk af Dumhed om ham, men skjøndt jeg skulde troe at det modsatte var dog Tilfældet, saa behøves det slet ikke til at Ordet her kunde beholde sin egentlige, ja sin eneste Betydning, dum, eenfoldig. Det fortælles nemlig om mange i ældre Tider, at de i deres Ungdom laae i Kjøkkenet, (í eldaskála) og opførte sig i det hele meget klodset og dumt, (uden dog at være folkeskye) men siden efter udviklede megen Forstand i deres Liv *). Den tredje Grund, hvorpaa Herr Professoren støtter sin Paastand er: at den sædvanlige Betydning af Ordet i det Islandske (dum) ikke ligger oprindelig deri, da det aabenbart er dannet af heim, Hiem, og maae altsaa først have betydet, den som holder sig hiemme, ikke taler med Folk, er indsluttet i sig selv. Hertil svarer jeg, at det kan gjerne være, at Ordet har denne Oprindelse, men deraf følger ikke at heimsker skulde just betyde folkesky. Det er vel sandt, at det kunde stundom

*) See f. Ex. Vigaglúmssaga og fl.

være en Følge af, at En havde holdt sig hjemme, at han var folkesky, men det er dog mere utvivlsomt, at den som holder sig hjemme, er ikke vidtbereist, og man kunde da, naar man endelig vilde have en ny Betydning af Ordet, med ligesaa god Grund oversætte heimskr ved Fortbereist. Dette viser allerede til hvilke Urimeligheder man kan komme ved vilkaarligen at tyrannisere over Ordenes Betydning, og jeg kan ved denne Leilighed ikke undlade at gjøre Herr Professor Rask opmærksom paa, at ligesom det danske Folk ikke har føiet sig efter hans Retskrivning, som dog unægteligen fra den theoretiske Standpunct har mange Fortrin, saaledes maa han være vis paa, at Islænderne aldrig ville erkjende hans eller nogen Andens Enevælde over de enkelte Ords Betydning i deres Modersmaal. Der gives et gammelt Ordsprog paa Islandsk, som her i dette Tilfalde vil have megen bevisende Kraft, nemlig heimskt er heimalið barn, d. e. det Barn, som er opdraget hjemme er dumt, eller eenfoldigt. I dette Ordsprog, som øjensynlig, ligesom saa mange andre, er af gammel Oprindelse, har heimskr aldrig betydet andet end dum (Idiot), thi ellers vilde den anden Betydning af Ordet have vedligeholdt sig tilligemed Ordsproget. Dette bestyrkes endvidere ved de Ord, som Bolle Bollasøn sagde til sin Svigerfader Snorre Gode, da denne søgte at overtale ham til at slaae en Udenlandsreise udaf Hovedet, nemlig: Þykir madr vid þad fávís verda ef madr kannar eigi meir enn hér Island*), d. e. man ansees at være dum, ukyndig, dersom man ikke reiser udenlands. Han siger fávís (modsat viis) ukyndig, dum, men ikke folkesky; man har ogsaa ganske andre fuldkommen adæqvate Udtryk i det Islandske for folkesky, f. Ex. mannfælinn, fordast mannafundi og fl. Den 4de Grund, som Herr Profes-

*) Laxdælasaga, Cap. 22.

soren henter fra lignende Udtryk i andre Sprog, vil ikke sige meget, især naar man lægger Mærke til, at der i Gorm den Gamles Barndom (i det 9de Aarhundrede) vist har været meget ubetydelig Forskjel paa Sproget i Norge og i Danmark, og dernæst, at adskillige oldnordiske Ord, som ere blevne tilbage i det danske og svenske Sprog, have ligesaavel forandret Betydning som Kjøn og Form.

Side 6 findes vidtløftig Demonstration, der skal bevise, at Ordet Bógr betyder Hals, da det dog aldrig nogensinde har betydet andet end Bov. Vel bliver det af Sammenhængen rimeligt, at Sagaskriveren skulde have sat hàls istedetfor Bógr, men naar han nu engang har sat Bógr, saa ere vi ikke berettigede til at gløre det strax til Hals, thi ellers kunde vi snart tage os den Frihed, at sætte Halen istedetfor Hovedet. Det heder nu rigtignok at vende op og ned, men Gienmælet frembyder virkelig mange mærkelige Exempler derpaa. Samme Side fortæller Hr. Prof. at Anmælderen dadler, at Oversætteren Side 228 har taget Ordet vel i den tydske Betydning af wohl, da det dog bør tages i den islandske Betydning (af tydsk hübsch); og dernæst, bemærker Herr Professoren at Anmælderen ikke har vidst ("mærket") "at vel ogsaa i Dansk betyder vel, naar man giver det Tonen;" men det Sprog, som Anmælderen fører, retfærdiggiør ham meer end tilstrækkelig imod denne Beskyldning. Hvad Oversætteren for Resten paa det omtalte Sted har villet forstaae ved sit der omtalte vel veed jeg ikke, men det veed jeg, at Enhver dansk saavel ifølge Ordenes Stilling imod hinanden som ifølge Sammenhængen, der ved første Øjekast synes at begunstige Betydningen wohl (hvilket uden Tvivl har vildledet Oversætteren), vil paa dette Sted tage Ordet vel i den sidstnævnte Betydning. Anmælderen har og, trods Herr Professorens Benægtelse, foreslaaet et meget bedre Udtryk, nemlig velsindede, som temmelig

godt udtrykker Meningen, og det vil neppe være saa let at finde andet bedre, i det mindste er det af Professor Rask foreslaaede kjønt aldeles forkasteligt. Side 7 giør Herr Professoren atter Brug af sin antagne Dictatur over Ordenes Betydning, i det han vil have at heipt S. 276 skal betyde Vellyst. Jeg skulde være Herr Professoren meget forbunden, hvis han kunde opgive mig et eneste Sted, hvor Ordet heipt virkelig betyder Vellyst; jeg siger virkelig, thi i Kraft af sin ommeldte Dictatur kan han jo giøre hvilket Ord han behager til Vellyst; men hvor Sammenhængen taler saa tydelig, som paa det ovennævnte Sted, for Ordets sædvanlige eller rettere eneste bekiendte Betydning, har man vist ingen Grund til at fravige der. — Den tydske Keiser Henrik havde nemlig gjort et Indfald i den danske Konges Besiddelser i Pommern, og taget disse ved Vaabenmagt, I det saaledes overvundne Land satte han en Mand, ved Navn Bjørn, til Statholder, og for at sikkre sig hans Troskab, gav Keiseren ham sin Søster Bothild til Ægte. Den danske Konge Erik blev opbragt herover, han gjorde derfor et Krigstog til Pommern og gjenerobrede Landet. I dette Felttog tog han Keiserens Søster Bothild tilfange, bragte hende til Danmark og avlede med hende en Søn. Nogen Tid derefter siger Kongen til hende, at saasom hun nu har opholdt sig nogen Tid hos ham, saa vil han nu lade hende ledsage hiem til hendes Frænder, hvorpaa hun svarer: **ek ætla oss lítt til àstarfunda audit hafa ordid, og hafid þêr meir haft samlag vid mig af heipt enn àst,** d. e., mig synes ikke at der nogensinde har fundet noget kjærligt Forhold Sted imellem os, og De har havt Omgang med mig snarere af Had end af Kjærlighed. Jeg har allerede været alt for vidtløftig med Hensyn til dette Ord, og jeg vil da kun tilføie: at ligesom heipt Had, er modsat àst Kiær-

lighed, saaledes har Anmælderen truffet et ganske heldigt Udtryk nemlig Hevnlyst.

Side 7 og 8 gjør Herr Professoren sig særdeles lystig over Anmælderens Udsættelse paa Bibeholdelsen af Ordene Særk og Timber. Jeg vil gierne dele de her paa en mindre passende Maade anbragte Spotgloser med Anmælderen, thi jeg maae reent ud tilstaae, at jeg fuldkommen misbilliger, at forbemeldte Udtryk ere beholdte i Oversættelsen, Jeg kan ikke indsee rettere end at Sætningen: Þér skulud þyggja af mèr 40 serkja gràrra skinna, og fim timbr eru i serk hverjum, en 40 skinna i timbr kan meget bedre oversættes saaledes: "De skal modtage af mig 40 Pakker Graaskind, hvoraf enhver indeholder 5 Bundt, og hvert Bundt 40 Skind," end ved Professor Rafns: "I maae modtage af mig fyrretyve Særke Graaskind, og fem Timber ere i hver Særk og 40 Skind i hver Timber." Og ligesom man, efter min Formening, ikke behøver at tage sin Tilflugt til saadanne Omskrivninger, som den af Herr Professoren S. 8 foreslaaede, saaledes vil enhver Fornuftig tilbagevise hans "Svinetrug" og lignende Udtryk med fortient Smil. Det skjønnes heller ikke, at man bør beholde Originalens Udtryk i en Oversættelse af den Grund, at en Person indføres som talende; thi i saa Fald maatte man aldrig oversætte saadanne Samtaler, men ligefrem indføre Grundtertens Ord uden Hensyn til, om nogen forstod dem eller ikke, hvorved der vilde fremkomme den forunderligste og uhensigtsmæssigste Blanding af 2de Sprog i een Bog. Saaledes maatte man da, naar man vilde oversætte en Samtale fra Dansk til Islandsk, hvori der forekom Ordene: Snees, Øl, Skok, ingenlunde forandre disse, uagtet den islandske Læser aldeles ikke forstod det første, men troede om det andet, at det betydede ól d. e. en Lederrem (þískól) og det sidste en Tønde uden Bund (tunnuskokkr), eller en Indretning, hvormed man river

Snuustobak (tóbaksskokkr). Og hvad nu de her omhandlede Særke ' Særdeleshed angaaer, saa skulde jeg tro, at mangen en dansk Læser vil finde det underligt, at en stor Deel Skindvarer bleve indpakkede i en Særk, (thi saavidt vides, betyder dette Ord paa dansk, kun et qvindeligt Klædningsstykke), og det saameget mere, som disse Varer vare bestemte til en Foræring til en Keiser. Man kan i alt Fald ikke forlange, at en Almuesmand, ved en sædvanlig hurtig Gjennemlæsning til Moerskab, skal forbinde anden Betydning end den oven antydede med Ordet Særk. Herr Professoren tilstaaer, dernæst, at det Anmælderen anfører om kèbli, som betyder et lille Stykke Træ, men ikke en Træskede, forholder sig "ganske rigtigt," men strax derpaa søger han at svække denne Tilstaaelse ved en Indvending, som synes heel forunderlig, thi det er dog indlysende, at ligesom en Oversættelse ikke skal være en Commentar over Texten, saaledes kan en saadan vilkaarlig Tilsætning i en Oversættelse, udenfor Textens Ord, som den Herr Professoren Side 9 øverst foreslaaer, saavidt jeg skjønner, aldeles ikke gjøre et kèbli (et lille rundagtigt Stykke Træ) til en Træskede. Den simple Menneskeforstand overtyder desuden fuldkommen om, at man ikke saa let kan træde en Træskede af et Spyd med Foden, hvorimod dette bliver meget begribeligt, naar man tænker sig, at Sorteplov, ved at hugge Spidsen af sit Spyd ned i et lille Stykke Træ, fik dette til at sidde paa Spydsodden, og dette er øyensynlig Textens Mening.

Herr Professoren slutter sin Drøftelse af foranførte Steder med følgende Ord: "Enhver seer, at de allerfleste af de her drøftede Indvendinger neppe engang fortjene at henføres til den Classe, hvor man kunde tvivle et Øyeblik om det rette Udtryk, men snarere til den, som indbefatter de intetsigende Ubetydeligheder, hvor Anmælderen synes at fægte imod Veir-

møllerne." Dette synes at være Magtsprog, og en Mand med Professor Rasks Kundskaber saare lidet værdig.

Hernæst gaaer Herr Professoren over til at gjennemgaae den Classe af Bemærkninger, "hvor Anmælderen af **Mangel paa islandsk Sprogkundskab** eller **simpel Eftertanke**" skal have "misforstaaet Texten og gjort Oversætteren aabenbar Uret." Han begynder da med de Udtryk, som findes i ommeldte Oversættelse S. 83. "Hvilke ere disse Mænd, som føre et saa mandigt Væsen," istedetfor hvilket Anmælderen har foreslaaet, som opføre sig med saa megen Pragt. Jeg skal ikke deri ligne Herr Professoren, at betjene mig af alle muelige Konstgreb til at forsvare det, som ikke kan forsvares, jeg skal derfor ligefrem tilstaae, at det Anmælderen her har foreslaaet, er ikke bedre end Oversætterens Udtryk, og ligeledes, at Herr Professoren har Ret i atríkr betyder mægtig, haard og stræng imod sine Underhavende, men alligevel ere dog Oversætterens Udtryk her ingenlunde adæqvate. Naar man siger om En, at han fører et mandigt Væsen, saa formoder man ogsaa at han virkelig er mandig, men Textens Ord indeholde en Tvivl, som burde have været udtrykt ved: "som lade saa mandigt, som opføre sig saa hovmodigt, ere saa bydende," eller noget deslige, og det fremlyser af Herr Professorens Behandling af dette Sted, at han har været af samme Mening. Side 10 omtales Udtrykket "at bestemme noget" som Anmælderen vil have ombyttet med: "at kaste Lod," hvorom Herr Professoren endvidere siger, at Anmælderen ikke har kjendt Udtrykket at **hlutast til**. Jeg tør ikke ubetinget antage dette med ham, men jeg tilstaaer dog, at Anmælderen har angivet en ganske fellagtig Betydning deraf, nemlig at **kaste Lod**, thi det heder "**at hlutast um.**" Jeg kan nemlig ikke begribe, at en Mand, der ved sin Anmældelse i det Hele har viist, at han forstaaer, man kunde endog sige mere Islandsk end Professor

Rask og Rafn tilsammen, har taget feil af de allersimpleste Udtryk, men derimod fuldkommen forstaaet de vanskeligste Steder i Texten, der virkelig have giort Professorerne det broget, og desuden, efter hvad jeg kan skjønne, er langt bedre indviet i Sprogets Aand end de. Han har derfor rimeligviis læst meget flygtig, hvilket synes at bekræftes derved, at han har forbigaaet saa mange væsentlige Feil i Oversættelsen og istedet derfor anført andre mindre betydelige (skjøndt betydelige nok til at burde udhæves). Men hvorom alting er, saa er det ikke gaaet Professorerne synderlig bedre med ovenanførte Udtryk, dog er Prof. Rask, som man kunde vente, nærmere ja lige ved den rette Betydning, men han synes dog for sin Clients Skyld, at fjerne sig fra den igjen. Verbum at hlutast til kommer af hlutr en Deel, og indeholder som Grundbetydning: at tage Deel i, lede en Tings Gang (altsaa overeensstemmende med Prof. Rask), men det forekommer dog oftest i en deraf afledet Betydning: at tage Deel i en Sag ved Overtalelse, søge at udvirke noget hos andre og igjennem andre, have Indflydelse paa. I Overeensstemmelse hermed, burde Oversætteren istedetfor: "Ei behøve vi nu at bestemme noget," have sat: "Det nytter ikke, at jeg søger at anvende Overtalelse," eller "at overtale Dig," eller andet sligt, og dette burde Herr Professor Rask have tilstaaet, istedetfor at søge at retfærdiggjøre det af Oversætteren brugte Udtryk. Sammenhængen paa det omtalte Sted viser tydelig, at jeg har Ret. Hákon Jarl vilde nemlig lade dræbe alle de Jomsvikinger, der bleve tagne til Fange efter Jomsvikingeslaget, men Erik, hans Søn, hvis Tapperhed og Conduite Jarlen fornemmelig skyldte Slagets heldige Udfald, satte sig med Bestemthed derimod, og da var det Jarlen gav det ovenanførte Svar med Tilføiende: "thi nu vil Du ene raade." Det er og klart, at hvis Jarlen havde villet "bestemme" noget, saa kunde

han jo have brugt Magten. Talemaaden: Eg skal hlutast til ad þú fáir þad, bør ogsaa, t. Ex. oversættes ved: "Jeg skal søge, eller gjøre mig Umage for at udvirke, at Du faaer det, og det er indlysende, at man ingenlunde her kan anbringe Ordet "at bestemme," ligesom jeg heller ikke kan indsee, at den omhandlede Talemaade nogensinde eller i nogensomhelst Forbindelse kan rigtig oversættes ved "at bestemme". Anmælderen er og uden Tvivl istand til at oversætte den paa Titelbladet anbragte Sætning: ad tilhlutan hins norræna Fornfræda-félags, meget bedre end Professor Rask, thi den vil ikke egentlig, som han paastaaer, sige: efter Oldskriftselskabets "Bestemmelse," men derimod efter dets Foranstaltning. Det hører rigtignok til det fine i Sproget at afgjøre saadant, men Herr Professoren synes ogsaa undertiden alt for meget at adskille Sprogets Form fra dets Aand, thi ligesom han maaskee har finere og skarpere Øje og Sands for den første, end nogen nulevende Lingvist i Europa, saaledes synes han stundom næsten ganske at oversee den sidste. Hvad Herr Professoren S. 10 anfører imod det af Anmælderen foreslaaede "Naadesbevisninger," istedetfor Oversætterens: "om de vil lade mig passe Eders Gaarde," er af intet Værd. Vel er det sandt at "veizlur" især betyder Lehn, men det udtrykker ogsaa flere Ting t. Ex. Gjæstebud, ja det betyder overhovedet alt, hvad der bliver givet af Venskab, Godhed eller Gunst, ligesom Stamordet "at veita" betyder overhovedet at give, og gjøre efter Ens Villie. Ordet veizlur omfatter altsaa alslags Naadesbevisninger, hvorunder metord, nafnbætur (Værdigheder og Titler) kan indbefattes, men naar Naadesbevisningerne gaae blot ud paa disse Sidste, saa specificeres de ved de dem egne Udtryk. Paa Grund af alt dette indsees det let, at det var meget rigtigere paa det anførte Sted at anbringe Ordet Naadesbevisninger, som det generelle Udtryk, der med Hensyn til Kongen svarede

ganske til det ligesaa generelle Udtryk veizlur. Det var ogsaa meget smukkere, da Oversætteren et Par Linier i Forveien, i Overeensstemmelse med Texten, har brugt den selvsamme Sætning, ligesom og Texten ved Anbringelse af Udtrykket veizlur undgaaer den vanzirende Gjentagelse, som Oversætteren har indviklet sig i; og endelig er Udtrykket, "at passe Gaarde" ikke passende om en Lehnsmand, saa at det synes at Oversætteren burde have søgt at undgaae det, i det mindste hvor Texten selv gav Anledning dertil. Side 11 siger Herr Professoren at det islandske: at leita til (einhvörs) ikke, som Anmælderen vil, betyder: "at opsøge". Jeg vil ikke sige, at dette sidste Udtryk er det bedste, men saameget er vist, at det er langt nærmere det Rette end Oversætterens "at undersøge," som er urigtigt. Herr Professoren har desuden opgivet Udtrykkets rigtige Betydning, at søge (hen) og saaledes sat enhver istand til at bedømme, om jeg ikke har Ret. Udtrykket at leita til ɔ: søge hen tilkjendegiver Bevægelse til et Sted; men en Søgen hen til indbefatter allerede i sig ikke saa utydelig Begrebet om at opsøge, især, naar den der søger, er personligen ubekiendt med det, der skal søges, (og der er Intet, som leder til at antage at Kong Erik havde før besøgt sin Broders Grav). At undersøge tilkjendegiver derimod nærmest en Bevægelse paa Stedet (in loco) men Præpositionen "til" tilkjendegiver alletider motio ad locum, og modsiger saaledes at der, i Udtrykket "at leita til" indbefattes Begrebet om at undersøge. Desuden har det islandske Sprog et meget adæqvat Udtryk, der svarer til det danske "at undersøge" nemlig "at ransaka," hvilket Sagaskriveren uden Tvivl vilde have brugt, hvis han havde villet udtrykke Begrebet om Undersøgelse.

Ligesom jeg ikke har Taalmodighed til at giennemgaae alle de Steder, som Herr Professoren dadler hos Anmælderen,

saaledes vilde jeg trætte Læserne ved at udhæve dem alle; jeg nærer ogsaa det Haab, at de i Henhold til hvad jeg foran har anført, vil troe mig, naar jeg siger, at de fleste Steder, som blive modsagte i det Følgende i Herr Professorens Gjenmæle, ere behandlede med samme Overfladiskhed, som de allerede berørte. Imidlertid maae jeg dog endnu berøre de vigtigste af de Steder, hvor enten Herr Professoren eller Anmælderen (thi ogsaa hans Feil skal jeg, ikke følgende Herr Professor Rasks Exempel, nøiagtig angive) have gjort sig skyldige i Feiltagelser. Iblandt de Steder, hvor Herr Professoren forsvarer Noget, som ikke kan ubetinget forsvares, er det, at Oversætteren har oversat "fjötr" ved "Fjeder" (S. 259). Det kan gierne være, at dette Udtryk forekommer i danske Ordbog, men jeg maae dog derved gjøre den Bemærkning, at ligesom meget faae Almuesmænd og Borgerfolk, til hvis Brug Oversættelsen dog er bestemt, kunne forudsættes at være i Besiddelse af bemeldte Ordbog, saaledes kan jeg forsikkre Herr Professor Rask, at der ikke allene gives meget faa iblandt menig Mand, men ogsaa et ikke ubetydeligt Antal iblandt Studerende, som ikke vide, at Fjeder betyder det samme som "fjötr" paa Islandsk, og "Baand" i Overskriften paa D. L. 1—19, og naar det forholder sig saaledes, saa bør man ikke uden Nødvendighed bruge saadanne Udtryk, allermindst i de Skrifter, som ere bestemte til Almuelæsning, og end ikke uden i en Nota at tilføie Bemærkelsen. Men hvoraf veed Hr. Professoren at "fjötr," paa det ovennævnte Sted virkelig betegner compes og ikke catenæ? Jeg veed rigtignok ikke hvilken Dannelse compes have havt, men efter det Begreb, som jeg synes at kunne gjøre mig derom af Udtrykket Fjeder, ere de vist ikke saa slemme til at gnave som Lænker. Nu siges der S. 287, at Jernene gnavede Fangerne meget, og mig synes at jeg allerede deri finder et Beviis for, at de Side 259 omtalte, og ved

Fjeder oversatte "fjötr" har været Lænker (thi i Texten er det det selvsamme Baand, som først kaldes "járn" og siden "fjötr".) Men uden Hensyn hertil var Oversætteren dog uberettiget til ligefrem at oversætte "fjötr" ved "Fjeder". **Fjötr** er et generelt Navn for alslags Baand (i foranførte Lovens Betydning), men **compes**, Fjeder og **catenæ**, Lænker udtrykke specielle Begreber, som indbefattes under det første. Hvad "compes" i Særdeleshed angaaer, saa betyder dette Udtryk, som dets Etymologie, og Badens lat. Ordbog tilkjendegive, Fodjern og ikke Haandjern; men S. 289 Text kalder Sagaskriveren Haandjernene fjötr, ligesom Fodjernene; naar man altsaa har Ordet "fjötr" for sig, saa gjør man bedre i at oversætte det ved det mere almindelige og forstaaligere, nemlig Lænker. Det er ogsaa virkelig paafaldende, at Oversætteren allesteder oversætter "fjötr" ved Fjeder, hvilket synes at vise, at han har troet at "fjötr" var det samme som fjödr ɔ: en Fjeder; d og t ligne jo ogsaa hinanden. Paafaldende ere de Fordreielser, som Herr Professoren S. 12 og 13 betjener sig af for at overbevise Publikum om, at Anmælderens Oversættelse af "mikill frændabálkr", nemlig "mange af hans Frænder" er i det mindste feilagtigere end Oversætterens S. 301 "alle hans store Frænder"; til Beviis herfor anfører han, at bálkr betegner et Indbegreb, "mange af" derimod en Deling." Dette er aldeles intet Beviis. Bálkr betegner vel et Indbegreb, men tilkjendegiver dog, at den er kun et Led af et større Heelt, ligesom t. Ex. et Capitel (de gamle nordiske Love, og deriblandt den islandske Lov eller Jonsbogen inddeltes sædvanlig i bálka, ligesom danske Lov og mange andre Værker i Capitler), thi ingen sætter 1 Cap. foran i sit Værk, naar det ikke skal udgjøre i det mindste 2 Cap. Heraf følger: at ligesaalidet som vi maae ansees at betegne den hele islandske Lovbog, naar vi f. Ex. citere "Tyvebalken" (Capitlet om

Tyverier) lige saa lidet betegnes "alle hans store Frænder" ved mikill frændabàlkr, men kun et vist Antal af disse, hvoraf atter følger at "mange af" hans Frænder, just fordi det betegner en Deling, bliver rigtigt, og derimod alle hans (store) Frænder, ligesaavel som det af Professor Rafk S. 13 L. 6 foreslaaede "hans mange Frænder" bliver urigtigt, fordi det ikke betegner en Deling. Adverbiet store, som Oversætteren uden Grund har indskudt i Sætningen, og Professor Rafk har ladet staae uberørt, viser ligeledes, i Forbindelse med det foranførte, at Ingen af de Herrer har forstaaet Ordet frændabálkr, eller, hvis jeg skulde fradømme den sidste Uvidenhed heri, men tildømme ham Partiskhed (hvilket i alt Fald maa blive omvendt med Hensyn til den første), saa bliver det mig ubegribeligt, hvorledes han kan beskylde Anmælderen, der baade viser sjelden Upartiskhed og stort Maadehold, at han tager alt i den værste Mening. Forresten forekommer det mig noget synderligt, at der i Herr Professor Rafns Oversættelser skulde indløbe mange Trykfeil af hele Ord og Sætninger, imedens der (og den Roes fortjener han) kun findes meget faa Trykfeil med Hensyn til enkelte Bogstaver. Imidlertid maa Bestyrkelse S. 305 gjerne være Trykfeil for Bestyrelse, siden Herr Professor Rafk veed det saa bestemt.

I det jeg nu overlader til Publikum at bedømme, hvo der har ret, Oversætteren og Gjenmæleren, eller jeg og Anmælderen, gaaer jeg over til de Side 14 opregnede Exempler paa udanske Ord eller Talemaader. Alle de Talemaader, der anføres øverst paa bemeldte Side, ere saa ubrugbare, at de behøve ingen Forklaring. Imidlertid har Herr Professor Rafk ret i, at Oversætterens (S. 7) "Søen falder ud", er bedre end Anmælderens "sank ned fra Strandbredden," men jeg formoder, efter det øvrige at slutte, at Herr Professoren havde taget denne Talemaade i Forsvar, dersom Pro-

fessor Rafn havde brugt den. Udtrykket "skrammet Bælg" seer ingenlunde godt ud, dog kunde det maaskee i den Sammenhæng, det her forekommer, nogenlunde passere. Men derimod maa jeg benægte at Ordet "Selvdom" endnu er blevet til et Konstudtryk i Dansk, skjøndt det, eller som det hedder "siàlfdæmi", er det paa Islandsk. Det er et blant de Ord, som meget godt kunde optages af Danske, men som dog ikke, uden mindste Anmærkning, bør nedskrives som noget bekjendt i de Bøger, der ere bestemte til Almeenlæsning. I Dansk bruger man Ordet Voldgift, hvor Herr Professoren vil have Selvdom. — Om Udtrykket Bru maa jeg, uagtet Herr Professorens Spotgloser imod Anmælderen, sige det samme, ja jeg vil gjøre Anmælderens Ord til mine: "at Oversætteren ikke burde forudsætte mange Læsere, som vide at det islandske **brúda** *) blandt andre Bemærkelser, og in specie paa det tilsvarende Sted i Texten, har den af en langagtig Pakke af sammenrullet Tøi." Jeg har selv opgivet det omhandlede Sted af Oversættelsen for flere Danske her i Byen, saavel Lærde som Ulærde, og der er ingen af dem, der har vidst hvad Bru skulde betyde; og hvorledes kan da Herr Professoren dadle Anmælderen for en saa vel grundet og sømmeligen fremsat Bemærkning, som denne? At forlange at alle Oversættelsens Læsere have dansk Ordbog og Haldorsens Lexicon, var vist en

*) I Anmældelsen staaer brúdr for brúda, hvilket Herr Professoren har tilkjendegivet ved et (brúdr!) Vi kunne bede Herr Professoren at tillade, at det henregnedes til Trykfeil, ligesom vi have indrømmet ham ovenfor, at Sætteren har sat Bestyrkelse for Bestyrelse, især da det er øiensynligt, at Anmælderen ikke har havt Correctur af sin Anmældelse, men vi vil ikke bønfalde Herr Professoren derom, men henregne det til en Feil, som i alt Fald ikke er stor, thi brúdr og brúda kan ansees som et Ord, med foranderlig Form, ligesom Udtrykkene undertiden forverles i daglig Tale.

høist ubillig Fordring. Jeg til Exempel — jeg tilstaaer det — eier ingen af Delene, skjøndt jeg maaskee var istand til at angive Betydningen af **brúda** ligesaa godt som Haldorsens Lexicon, der, som det første Forsøg i sit Slags, hverken er nøiagtigt eller omfattende, og Betydningen af **Bru** ligesaa godt som dansk Ordbog, forsaavidt den henviser til Haldorsens Lexicon. **Brúdr**, en Brud, betegner i det Islandske egentlig et Fruentimmer paa hendes Bryllupsdag. Efter gammel Skik, som endnu vedligeholder sig i Island, er Undseelighed og Blyhed og dermed forbunden Stilhed, Brudens fornemste Prydelse. Heraf kaldes Enhver, som er meget stille af sig, ligemeget af hvilket Kjøn "**brúda**", hvoraf Adjectivet **brúdu-ligr** igjen er dannet, og hvilke begge Udtryk undertiden ogsaa bruges om Dyr. En Stolpe kaldes ogsaa **brúda** i det sammensatte Ord **stólbrúda**, hvori atter Begrebet om en Stilhed, fast uforanderlig Stilling, fornemmelig synes at træde frem, men ogsaa Forestillingen om Gjenstandens Skikkelse har her Indflydelse, saaledes, at kun en Gjenstand, der forsaavidt har Lighed med det menneskelige Legeme, at den er langagtig og rundagtig, synes at kunne kaldes **brúda**. Begge disse Forestillinger træde ogsaa frem i **brúda**, hvor det betyder en Dukke. Heraf bliver det da formeentlig klart, at en Pakke, den være sig tynd eller tyk, af sammenviklet Tøi (**isl. strángi**) og ikke et enkelt Stykke oprullet Tøi (ligemeget Lærred eller Klæde) kan kaldes **brúda**, og vist er det, at ligesom enhver Islænder vilde indrømme, at det første var "**brúda**", saaledes vilde han, ifølge Sprogets Genius, reent ud nægte, at det sidste var det. Af det Begreb, som man nu i daglig Tale mueligen maatte eller kunde forbinde med Udtrykket **Bru**, tør vel ingen med Sikkerhed slutte sig til det Begreb, som man i det 11 og 12 Aarhundrede forbandt med Udtrykket **brúda**, thi Begrebet kunde være forandret tilligemed Udtrykkets

Form brúda til Brn. Imidlertid ligner en Lok Hør meget mere en Pakke end et oprullet Stykke Lærred, saa at dette ingenlunde kan tjene til at retfærdiggjøre den Brn, som Herr Professoren S. 16 søger at fabrikere "af i det høieste dobbelt Lærred," og hvor Herr Professoren forøvrigt indlader sig i en ikke mindre urimelig Beskrivelse, end den som han S. 7 uden al Grund troer at finde hos Anmælderen. Det allerbedste er, at Textens Ord: at vefja saman, d. e. at rulle, vikle sammen tilfulde godtgjør Anmælderens Paastand, og tilintetgjør Professorens. Jeg kan i Sandhed ikke begribe, hvorledes Herr Professor Rask kan beqvemme sig til at lægge saadant noget for Almeenhedens Øine. Han kan dog være ganske sikker paa, at der behøves ingen Kundskab i det islandske Sprog til at indsee, at han jo her har Uret, og jeg kan rolig henstille til Publikums Omdømme, om Anmælderen med nogen Grund (S. 17) beskyldes for: hverken at forstaae Islandsk eller Dansk. Skulde det findes, som jeg i det Foregaaende troer at have beviist, at Anmælderen forstaaer baade Islandsk og Dansk meget bedre end Professor Rafn, og i det mindste Islandsk bedre end Professor Rask, saa er det indlysende, at ovennævnte Beskyldning maa med dobbelt Kraft falde tilbage paa dem. Herom siger man paa Islandsk: Sèr grefr gröf þó grafi.

Vel er det sandt, at de øverst S. 17 anførte Udtryk findes i dansk Ordbog, men ligesom de fleste af dem ere betegnede som obsolete, saaledes maa jeg herved erindre, hvad jeg ovenfor har bemærket ved saa mange andre usædvanlige Udtryk, som findes i Professor Rafns Oversættelser. En Lexicograph anfører, for Fuldstændighedens Skyld, ethvert fædrenelandsk og naturaliseret Ord, som han finder i Fædrelandets Literatur, om det saa ikke forekommer mere end eengang, ja han anfører maaskee undertiden fremmede, med

Sproget beslægtede Ord, som egne sig til at optages i Sproget. Dette er hans Pligt; men det synes at røbe urigtigt Begreb om Sprogets Aand, at gjøre sig Umage for at udpille alle de meest usædvanlige Udtryk, især i et Skrift, der er bestemt til Almuelæsning; det er dog formodentlig indlysende, at man ikke gjengiver Grundtextens Aand ved at optage dens Udtryk og Construction i en Oversættelse, men kun ved, naar man først har opfattet Grundtextens sande Mening og Aand, at lade den fremtræde i Modersmaalet, under den Form, som bedst passer til den; men Erfaringen har viist, (mirabile dictu) at man ved saadanne Kunstgreb har skaffet sig en lærd Couleur i Mængdens Øine.

Hvad Udtrykket "vænnesæl" i Særdeleshed angaaer, saa veed jeg, at selv de Lærde tage det her i en anden Betydning end det tilsvarende "vinsæll" sædvanlig har i det Islandske; de tillægge det nemlig en mere activ Betydning: **huldsalig, vennehuld**, den som er trofast imod sine Venner*), istedetfor at det i det Islandske har en mere passiv Betydning, ɔ: den som er afholdt, agtet og elsket af andre, den som har mange Venner. Og naar selv de Lærde ikke kunne udfinde Ordets rigtige Mening, hvad skal man da tænke om menig Mand? Dette er vel med Hensyn til Herr Professor Rasks Anskuelse rigtigt udtrykt, thi han anseer naturligviis Ordets islandske Betydning for den ene rigtige, men jeg for min Deel er villig til at tiltræde en modsat Mening. Det foranførte synes nemlig at vise, at forsaavidt Udtrykket "Vennesæl" er blevet brugt af Danske, saa er det traadt i et andet Begrebs Tjeneste hos det danske Folk end hos det islandske, eller ret-

*) Naar Udtrykket tages i denne Betydning, saa bruges Præpositionen mod meget rigtigt, og det bliver virkelig vanskeligere at vænne sig til "vennesæl af", som i Dansk synes at have noget stødende ved sig.

tere, at der hos hiint fremtræder et andet Begreb under Udtrykkets Form. Men naar et Begreb hos et Folk har constitueret sig under en vis Form (Udtryk), saa forstaaes Formen rigtigt med Hensyn til det, naar man angiver det Begreb, som den antyder hos det.

Jeg vil forbigaae de øvrige Udsættelser (S. 17—18) paa Anmælderens Bemærkninger, og kun i Anledning af Herr Professorens Vittigheder, S. 18, bemærke, at Anmælderen ogsaa der forsaavidt har Ret, at man bør af tvende ellers lige adæqvate Udtryk (det lyste — det dagedes), bruge det mere sædvanlige. Iøvrigt troer jeg at have godtgjort, at det ikke havde været saa ganske overflødigt, som Hr. Professoren (S. 19) troer, at Oversætteren, foruden Prof. Rafks, havde søgt Anmælderens eller Andres Raad og Bistand.

Jeg gaaer nu over til den Bemærkning, som findes i Gjenmælet S. 29, "at Anmælderen "uagtet den yderste Flid og smaaeligste Søgen" ikke engang har kunnet finde noget passende af den Art" (kludderagtig Oversættelse?) "at rive ned paa." Mig, for min Deel, synes, at Anmælderen har anført Exempler nok paa temmelig ufuldkommen Oversættelse, skjøndt der ved yderste Flid og smaalig Søgen ikke fandtes flere; men uagtet Professoren synes at være temmelig sikker i sin Sag, saa vil jeg dog prøve ovenmeldte Sætnings Rigtighed. Jeg har kun kunnet anvende 3 Dage paa, at sammenligne Originalen med Oversættelsen og at skrive disse Blade, og har altsaa læst meget flygtigt. Imidlertid er jeg derved bleven vaer saa mange Urigtigheder i Oversættelsen, at jeg virkelig undres over, at Anmælderen ikke har angivet flere. Jeg tør næsten sige, at der paa hvert Blad af Oversættelsen findes befoiet Grund til Anke, thi skjøndt mange af dem ere kun Unøiagtigheder, eller Feil, der hidrøre fra Mangel paa Kundskab til det fine i Sproget, saa pleier man dog at fordre

af andre Oversættere, at disse blive saa faa som muedligt. Jeg vil blot anføre nogle enkelte.

Det 5te Ord paa Textens første Side 2 Linie Pàttr, er urigtigt oversat ved Fortælling, istedetfor Afdeling; vinsæl vid, vænnesæl af istf. imod. S. S. havde Riget til Lehn, istf. havde et Rige til Lehn eller bedre: et Lehn (thi hele Carl den Stores Rige havde han ikke); "at forda sèr" oversættes ved "at skjule sig", undvige. Side 4 "da det led imod Enden af K. Gorms Levedage" istf. da K. Gorms sidste Tid nærmede sig, lakkede imod Enden. S. 5 overs. roskinn ved "voxen" istf. til Aarene, gammel. S. S. findes Færd f. Ankomst og Beslutning f. Hensigt.

Nu en Prøve af Oversættelsen.

Prof. R. Oversættelse. S. 4. Text S. 2.	Fors. Oversættelse.
De toge Barnet op, og bragte det med sig, og de kom først hjem, da Kongen og Hoffinderne allerede sad ved Drikkebordene. De undskyldte sig for, at de ikke havde kunnet følge Kongen hjem, men denne sagde, at han ikke vilde regne dem det til Last.	De tage Barnet op og bringe det hjem med sig; da de kom hjem, sad Kongen tilligemed Hoffolkene ved Drikkebordene (tilbords); de undskyldte sig, at de ikke havde passet paa at følge Kongen hjem, men Kongen svarede: at han ikke skulde blive vred paa dem derfor.

Det synes, at der, ifølge det foranførte, findes vel mange Feil og Unøiagtigheder paa de 3 første Sider af Oversættelsen, og dog kunne flere udhæves, (hvoriblandt Anmælderen allerede har anført een, nemlig folkeskye for dum). Disse høre dog ingenlunde til de daarligste Sider i Bogen, og heller ikke til de allerbedste, saa at man kunde med nogen-

lunde Sikkerhed slutte fra de berørte 3de første Sider til de øvrige i Bogen. Ikke destomindre vil jeg endnu tilføje enkelte af de Urigtigheder eller Unøiagtigheder, som jeg har fundet ved at blade hist og her i Oversættelsen; Side 6 "fine Mænd" f. Bud, Budskab. S. 7 "kom frem" istf. simpelt hen "kom, gik. S. 8 "til Moerskab for Folkene" istf. "Gjæstevne.". Store Vintre for strænge Vintre og ubetydelige Vintre for milde, gode Vintre. S. 10 "og Træet var tildeels i Blomster". Dette er Overs. af et eneste Ord blómgud, adj. pl., hvilket svarer til Æblerne paa et Træ og ikke til Træet selv (eplin voru græn og blómgud). S. 13 Troesforandring vil komme i disse Lande, istf. foregaae, blive indført.

Prof. R. Oversættelse. Overs. S. 19—20.	Forf. Oversættelse. Text 19.
Da Julen om Vinteren kom, gjordes der endnu større Anrettelser til Gilde end hidtil, saavel i Henseende til Drikkevarer som Fødemidler, som ogsaa i Henseende til den Mængde Mennesker, som bleve indbudne did til Julen.	Til Jul om Vinteren blev der holdt et prægtigere Gjæstebud end ellers, saavel med Hensyn til Drikkevarer og andet dertil henhørende, som og med Hensyn til de mange Gjæster, som bleve indbudne til Julen.

S. 20 "og de ginge nu sammen til en Samtale, og da de vare komne sammen" synes at kunne have været noget anderledes udtrykt. S. 21 "Vi skulle da paatage os at besørge Resten" istf. saa ville vi tage Deel i alle Tilberedelser med Dig (en vér skulum vera í öllum vidbúnadi med Þér.) S. 32 "og vilde have det, som han foreslog paa nogen Maade sat igjennem" istf. "at man skulde agte paa hans Raad,

følge hans Forslag. S. 33 "skjøde Karrene ud over Graven" istf. ud paa Graven." S. 35 "de (Bønderne) fik ingen Huusholdning at føre i de næste 12 Maaneder," istf. "de glædede sig ikke over de huuslige Kaar i de næste 12 Maaneder." S. 84 "troer Du da, at Du vil her blive holdt for let at have med at gjøre, da man hjemme vanskelig kunde komme ud af det med Dig" istf. "er Du da vis paa, at Du vil blive anseet omgjængelig her, siden man neppe, eller ikke, kunde komme ud af det med Dig hjemme." S. 85 "Ei agter jeg at Du for min Skyld skal bryde dine Love" istf. "Jeg trænger ikke paa, forlanger ikke!, at du skal ꝛc.

Prof. R. Oversættelse. Overs. S. 99.	Forf. Oversættelse. Text S. 109.
"Det tykkes mig at være det bedste, Herre! at I begynder først; thi da vil man helst kunne vente, at Munterheden i Hallen vil forøges, og vi have alle at følge eder, og vi ville derfor alle samtykke i det, som I ville bestemme angaaende Maaden, hvorledes vi skulle opvække denne Munterhed."	"Det forekommer os den bedste Begyndelse, Herre, (upphafligast), og saaledes haabe vi, at der vil bedst blive sørget for vor Moerskab, at De begynder først; thi vi bør alle at adlyde Dem, og derfor ville vi alle samtykke i det, som De vil bestemme, saavel med Hensyn til Valget af vor Moerskab, som og med Hensyn til den Maade, hvorpaa den skal udføres."

S. 103 "at han nu vil være lettere til at tilstaae Dig Hjelpetropper og Skibe" istf. at det nu vil være mindre vanskeligt at faae ham til at love Dig Hielpetropper og Skibe." Jeg springer nu ganske over en tredie Deel af Jóms-

víkingasaga, og agter paa ſamme Maade at anføre enkelte Steder af Knytlínga.

S. 159. "denne faldt" iſtſ. "da han faldt" (Þá er hann féll).

Prof. R. Overſættelſe.
Overſ. S. 179.

Derpaa blev der Ufred imellem Kong Olaf og Kong Knud, Kong Knud og Hakon Jarl kom til Norge med en meget betydelig Hær; det var i Sidſtningen af Kong Olafs Dage, og de lagde hele Landet under ſig. Kong Knud ſatte da ſin Frænde Hakon Jarl til Regjæringen i Norge, og han drog derfra til Danmark; men Kong Olaf flyede da fra Landet og drog øſterpaa over til Gardeſrige. To Aar derefter kom han tilbage til Norge, og holdt da det ſtore Slag paa Stikleſtad med ſine Lehnsmænd, ſom da vare blevne ham utroe og ſtrede imod ham.

Forf. Overſættelſe.
Text S. 201.

Derefter opſtod der Uenighed imellem Kongerne Oluf og Knud. Imod Enden af Kong Olafs Levetid kom Kong Knud og Hakon Jarl til Norge med en uovervindelig Hær, og underkaſtede ſig hele Landet. Kong Knud overdrog Regjeringen over Norge til ſin (Frænde) Slægtning Hakon Jarl, men vendte ſelv tilbage til Danmark; men Kong Oluf flygtede til Rusland, og 2 Aar ſenere kom han tilbage til Norge, og leverede ſine Lehnsmænd, ſom da vare blevne ham utroe, og dengang vare hans Modſtandere, et ſtort Slag paa Stikleſtad.

Side 204 "Danmarks Inddeling, iſtedetfor Danmarks Topographie el. Beſkrivelſe af Danmark. Side 215 "at Du er en Misdæder, der har gjort Dig fortjent til Døden, iſtedetfor ſom har paadraget Dig Dødsſtraf (at þú ert olíſ-

ismadr)." S. 231 "thi Folk raadede dem dertil (Þvíat menn eggjudu þá þess). Samme S. "de droge da frem til Byen og standsede Hæren," f. "De marscherede forbi Byen og gjorde Holdt." S. S. "Vi agte ikke at standse denne Færd" f. "Vi agte ikke at gjøre Holdt." Denne Side er i det hele taget meget maadelig. Det 68 Capitel er meget maadeligen oversat; deri forekomme flere Feil.

Prof. R. Oversættelse. Overs. S. 257.	Forf. Oversættelse. Text S. 288.
Da Svend og Astraad sade i Fængslet, tildrog sig følgende Begivenhed Paaskenat. De havde da forud næsten ingen Føde faaet, og ingen havde nylig været hos dem, og de vare da meget afkræftede baade af Hunger og Jernenes Sliden, thi Jernene gnavede dem meget paa Benene, og forvoldte Betændelse nedenunder hvor de sade. Om Morgenen efter Klokken sex overfaldt der Svend en Tunghed.	Paaskenat om Foraaret tildrog sig følgende Begivenhed i det Fængsel, hvori Svend og Astrad vare indesluttede. De havde i Forveien næsten ikke faaet nogen Føde, og ingen havde da nyligen været hos dem; de vare og udmattede baade af Sult og af Jernenes Gnaven; thi Jernene gnavede dem lige indtil Benet (ikke pedes men ossa), og forvoldte megen Smerte *) paa de Steder, som de berørte. Om Natten henimod Kl. tre eller 4 (ótta), faldt Svend i Blund.

*) "Og brann undir þeim;" Verbum "at brenna" (intransit.) betyder her nok nærmest Svie og Smerte, men ikke Hævelse eller Betændelse, skjøndt den maae have været forbunden dermed.

Overs. S. 258.	Orig. S. 290.
Men Svend sagde, at de paa ingen Maade skulde gaae derfra førend Hertugen sad ved Bordet om Dagen, fordi de fleste da maatte være nærværende. Men da de kom ind i Hallen, saae Hertugen dem og bød de Folk, under hvis Bevogtning de havde været, at gribe Fangerne og føre dem ud.	Men Svend sagde &c. førend Hertugen sad tilbords om Dagen; thi da maatte fleest Folk være tilstede. Men da de kom ind i Hallen, saae Hertugen dem, og befalede at gribe Fangerne og bringe dem ud til de Folk, hos hvilke de før havde været.

Jeg vil til Slutning anføre et Exempel paa en altfor ængstelig Hængen ved Textens Construction især med Hensyn til Conjunctionen og, som uden mindste Anstød anbringes meget hyppigere i Islandsk end den danske Sprogbrug tilsteder.

S. 27. "Og de toge den Beslutning, at de droge imod Keiser Otto med saa meget Mandskab, som da var sammentrukket over hele Danmark, og over denne Hær vare Kong Harald og Hakon Jarl de øverste Høvdinger, og de droge nu indtil de traf Keiseren. De mødtes til Søes, og det kom strax til Slag imellem dem, og der blev en meget skarp Strid. De strede hele Dagen igjennem, og der faldt meget Mandskab paa begge Sider, men dog flere paa Keiserens. Da det begyndte at blive Nat, gjorde de en Stilstand paa 3 Dage imellem sig, og lagde til Land, og beredte sig paa begge Sider. Og da nu de 3 Dage vare forløbne, ginge Keiser Ottos og Kong Haralds og Hakon Jarls Fylkinger sammen, og sloges nu paa Land, og Kampen faldt nu Keiseren besværlig, og der faldt langt flere af hans Folk om Dagen, og det kom saavidt, at han begav sig paa Flugten med sin Hær. Keiser

Otto var til Hest om Dagen, og det fortælles, at de søgte ned til Skibene, og Keiseren reed frem til Stranden, og havde et stort, guldbeslaaet og ganske blodigt Spyd i Haanden, og siden stak han Spydet i Vandet." I dette korte Stykke forekomme ikke mindre end 21 Oger; mange af dem ere vel nødvendige, men Oversætteren kunde i det mindste have undgaaet 8, og derved givet sin Oversættelse en mere dansk Skikkelse. Det samme gjelder om mange andre Udtryk og Sætninger i dette Stykke. f. Ex. "Fylkingerne ginge sammen". f. "Tropperne rykkede imod hinanden;" og det kom strax til Slag imellem dem, og der blev en skarp Strid" og fl.

Jeg har ikke denne Gang Tid til at anføre flere Feil og Unøiagtigheder *), og jeg troer vist, at dette kan være nok til at overbevise Publikum om, at den af Herr Professor Rask S. 29 i hans Gjenmæle yttrede Paastand, i Anledning af hvilken forestaaende Udsættelser ere anførte, er ligesaa urigtig, som meget andet, hvad han i dette sit forunderlige Product har fremført; ja selv om Herr Professoren nu sagde om mig, at jeg havde anvendt den yderste Flid og smaaligste Søgen, saa at der intet videre var tilbage at erindre, saa var dette ligesaa urigtig, thi jeg kan forsikkre, at hvad Anmælderen og jeg have hidtil anført som Feiltagelser, er, tilsammentaget, neppe en tyvende Deel af det, som med Føie kan erindres imod Herr Prof. Rasks Oversættelse af Jomsvíkingasaga og Knytlinga. Herr Professoren kan kalde alt, hvad jeg har bemærket ved bemeldte Oversættelser, intetsigende Ubetydeligheder og Misforstaaelser; jeg skal overbevise Publikum om, at han i det Hele taget har Uret.

Af alt Foranførte synes i det mindste at fremgaae, at Anmælderen dog har havt nogen, og endda ikke saa liden

*) Jeg forbeholder mig til en anden Gang at meddele en udførligere Udsigt over Herr Prof. Rasks Oversættelser i det Hele.

Grund til at indsætte den for Herr Professor Rask saa anstødelige Parenthes (næstefter at erhverve sig grundig Kundskab i det Sprog, hvorfra han vilde oversætte), over hvilken denne isvrigt S. 19 meget rigtig har commenteret, og ligeledes til undre sig over, at det priisværdige Oldskriftselskab har ladet en saa mangelfuld Oversættelse udkomme under sin Garantie." Vel siger Herr Professoren S. 31, at hvis hermed menes den gamle Bestyrelse, som fandt Sted, da Værket udarbeidedes, saa er det jo forfattet af den ene og gjennemseet af den anden af dens Medlemmer, maa altsaa formodes at være saa godt, som den var istand til at gjøre det. Men maa jeg spørge, vare der da ikke flere Personer dengang, om ikke i Bestyrelsen, saa dog i den saakaldte Oldskrift-Afdeling end disse to Personer, som Herr Professoren betegner med den bestemte Artikel? Var ikke Herr Catechet Gudmundsen ogsaa Medlem af samme? han vilde dog have kunnet rette meget; men hvis det var under Herr Professorernes Værdighed at at lade en slet og ret Candidat gjennemsee deres Arbeide, (som han for øvrigt havde Ret til at fordre), saa kunde de have sendt Manuskriptet op til Island til Adjunct Egilsen, der uden Tvivl langt overgaaer begge Professorerne i det islandske Sprog. Paa denne Maade var det vist meget muligt for Bestyrelsen at levere en bedre Oversættelse end denne er, og det Halvaar, som den vilde have kommet senere ud ved at sendes til Island, vilde have været vel anvendt, og befriet de i Værket deelagtige Lemmer fra, at see det nu rettet af Andre, som de, ved at raadføre sig med deres Colleger, vilde have faaet rettet i Tide.

Det er mig særdeles ubehageligt, at Herr Prof. Rask har nødt mig til i det Følgende at indlade mig paa nogle Personligheder, men da det ikke kan undgaaes, saa skal jeg dog holde mig til den sømmelige Tone. Herr Professoren har

nemlig S. 29 nederst fremsat den Paastand, at det prisværdige oldnordiske Selskab, som bekjendt, skyldes Professor Rafns Virksomhed og Iver. Det eneste rigtige i denne Paastand er: at det er bekjendt, det vil sige: at man troer i Almindelighed saavel her som i Udlandet, at Professor Rafn er Selskabets eneste Stifter og eneste Drivefjær, men det er derimod urigtigt, at det forholder sig saaledes.

Hvad Selskabets Stiftelse i Særdeleshed angaaer, saa vilde det være høist ubilligt, at tilskrive den mere den Ene end den Anden af de 3 constituerende Medlemmer: Dr. G. Brynjulvsen (Adjunct S. Egilsen var ikke tilstede, da Beslutningen blev fattet), Catechet Th. Gudmundsen og Professor Rafn, som i denne Orden findes undertegnede de første Documenter, som i denne Anledning bleve udstedte. Disse 4 Mænd, eller, naar man vil undtage Adjunct Egilsen, de øvrige 3 ere alle de sande Stiftere af det kongelige nordiske Oldskriftselskab, og bør derfor ventelig alle have lige Deel af Æren derfor.

Hvad Selskabets Virksomhed angaaer, saa har Herr Professoren, saavel ved sin ovenanførte Paastand, som og ved det S. 20 anførte, udelukkende tilskrevet Professor Rafn samme. Hans Udtryk paa det sidstnævnte Sted ere: "Denne Beskyldning" (nemlig, at Prof. Rafn ikke har gjort sig Uleilighed at erhverve grundig Kundskab i det Islandske, som ellers ikke er fremsat) "kan vel neppe være saaledes meent, den behøver i det mindste ingen anden Gjendrivelse, end Anførelsen af de 6 Bind af islandske Sagaer i Texten, som Professor Rafn enten fornemmelig har besørget, eller dog bestyret Udgivelsen af for det kongelige nordiske Oldskriftselskab, samt de 3 Bind af mythiskromantiske Sagaer, som han selv har udgivet efter Haandskrifter, ligesom og Kràkumàl, der er forsynet med et stort og meget lærdt Apparat, ialt 10 Bind, hvert paa

20—40 Ark af islandsk Text, og det udgivne med en Smag og Nøiagtighed, som aldrig før har været seet i Danmark i slige Udgaver. . . . . . . ja endog Udgaver, som i det sidste Femaar ere besørgede med Flid og Omhu af indfødte Islændere, staae langt tilbage for Herr Professor Rafns f. Ex. Paradisarmissir af Milton (jævnfør min Anmældelse i Literaturbladet)." Herr Professoren synes her at have stolet formeget paa, at kun faa af hans Læsere forstode Islandsk, thi i Fortalerne, saavel til de omtalte 6 Bind af de islandske Sagaer, som og til de mythisk-romantiske findes anført, at to indfødte Islændere, Cand. Theologiæ Gudmundsen og Cand. Th. Helgason, have for største Delen besørget Correcturerne og confereret alting enten med Professor Rafn, eller Professor Rask, eller allene, og jeg kan efter gode Auctoriteter forsikkre, at afdøde Dr. Brynjulvsen havde en ikke ubetydelig Deel i Udgivelsen af Kràkumàl, ligesom og det er bekjendt, at Candidatus Th. Helgason, som vistnok langt overgaaer Professor Rafn i Kundskaber i det Islandske, i flere Aar gik ham privatim tilhaande ved hans Arbeider (dog saavidt vides, med Undtagelse af Oversættelserne); det er altsaa aldeles ugrundet, at Professor Rafn enten fornemmelig eller selv (naar det forstaaes: uden andres Hjælp) har besørget de foranførte islandske Skrifter, og hvorledes kan da Hr. Professor Rask offentligen paastaae: at de Udgaver, som i det sidste Femaar ere besørgede med Flid og Omhu af indfødte Islændere, staae langt tilbage for Professor Rafns, da netop disse ere fornemmelig besørgede af indfødte Islændere, og kun for en underordnet Deel af Professor Rafn. Jeg siger underordnet, deels fordi jeg er overbeviist om, at bemeldte Islændere, som Herr Professorens Lærere, vare ham langt overlegne i Sproget, og lode ham desaarsag have den mellemste Correktur, og deels fordi det af Herr Professor Rasks oven-

nævnte Anmældelse af Paradisarmissir er klart, at han især mener Prøvearkenes Rettelse, thi det er just deri at den sidstnævnte Bog skal staae tilbage for Sagaerne; men forsaavidt Herr Professor Rafn selv har bekostet de mythisk-romantiske Sagaer, kunne hans Colleger, med Hensyn til samme, siges at have staaet i et underordnet Forhold til ham, men de stode i selvsamme Forhold til en tredie Person med Hensyn til Udgaven af Paradisarmissir, hvis Mangler og Fortrin dog, og det med Rette, tillægges dem. Med Hensyn til de 6 Bind af islandske Sagaer, som Selskabet har udgivet, stode de ikke i et saadant underordnet Forhold til Herr Professoren.

Heraf vil det nu formentlig blive klart, at det er saa langt fra at Selskabets Virksomhed ene kan tilskrives Prof. Rafn, at hans Colleger endog fortrinligen tilkommer Æren for den islandske Text af de Sagaer, Selskabet har udgivet; men Professor Rafn har nu allerede i Selskabets Navn udgivet danske Oversættelser af mange Sagaer, hvori hans Colleger ikke have taget nogen Deel *), og skjøndt man derimod sætter Adjunct Egilsens latinske Oversættelser, og de 2 Bind af **hèradasögr**, som Catechet Gudmundsen og Th. Helgason, ganske uafhængigt af Professor Rafn, have besørget for Selskabet, saa vil dog Professor Rafns Arbeide for Selskabet **) blive noget større i Omfang i Forhold til hver af de Andre, og

*) Man kunde spørge hvorfor? de kunne dog i det mindste lige saa godt have paataget sig det som han, og vare de blevne anmodede derom, vilde de ikke have nægtet det; der maa altsaa være en tredie Grund, som jeg ikke ret kjender.

**) Jeg regner ikke hertil de Oversættelser og de mythisk-romantiske Sagaer i Grundterten, som Prof. Rafn har udgivet uafhængigt af Selskabet, hvorimod man iøvrigt kunde sætte andre Værker, i hvis Udgave Gudmundsen og Helgason have været deelagtige, til Ex. det store og udødelige Værk Jonspostillen, Paradisarmissir, o. fl.

vilde man hertil lægge hans Secretairforretninger, saa vil han komme til at staae langt over sine Colleger med Hensyn til Qvantiteten af Arbeiderne. Hvad Secretairforretningerne i Særdeleshed angaaer, saa ere de en tilfældig Forøgelse i Arbeidet, der ikke egentlig henhører til Selskabets lærde eller literaire Forretninger, (men hvorfor Professor Rafn isøvrigt har erholdt en særegen Belønning, som hans Colleger, rigtignok uden at beklage sig, ikke have taget Deel i) og kunne altsaa ikke her komme i synderlig Betragtning; men seer man hen til Qvaliteten af de Arbeider, som enten allene, eller dog fornemmelig bør tilskrives de enkelte Medlemmers Arbeidsomhed, saa kan jeg ikke indsee rettere, end at Professor Rafns Colleger komme til at staae langt over ham. Jeg har i det Foregaaende viist, at den islandske Text, som enten er udgiven af Selskabet eller Prof. Rafn, fornemmeligen skyldes hines pligtmæssige eller private Medvirkning, og man behage da at eftersee, hvad Herr Professor Rask S. 20 siger til disse Udgavers Roes, og skjøndt jeg troer at have viist, at man ikke kan fæste megen Lid til de i Herr Professor Rasks Gjenmæle indeholdte Udsagn og Paastande, saa maae jeg dog med Hensyn hertil bevidne, at Herr Professorens Roes, forsaavidt den angaaer Udgaverne, er fuldkommen beføiet. Adjunct Egilsens latinske Oversættelser ere virkelig langt over min Roes, og jeg tør med fuldkommen Vished sige, at de have betydelige Fortrin fremfor de fleste og maaskee alle latinske Oversættelser af islandske Sagaer. Dette, som Professor Rafns Colleger enten fornemmelig eller allene have udført for Selskabet, er altsaa, uafhængigt af Professor Rafns danske Oversættelser, istand til at sikkre Selskabet fortjent Berømmelse saavel hos Samtid som Eftertid. Skulde man derimod være berettiget til at slutte fra Prof. Rafns danske Overs. af Jomsvíkingasaga og Knytlinga til hans andre Oversættelser, og hvad

skulde vel afholde os derfra? saa skjønner jeg, for min Deel, ikke rettere end at de, omendskjøndt de i vor Samtid kunne forhøie Selskabets Berømmelse, dog hos Efterkommerne neppe ville kunne hævde den, dem nu for Tiden i Almindelighed tillagte Rang. Vel vil jeg ikke ligefrem anvende paa Professor Rafns Oversættelser: daarligt gjort er bedre ugjort, thi de tjene dog til at udbrede Kundskab om Fortiden i Fædrenelandet, men jeg vilde dog for min Deel meget hellere have ønsket, at de nordiske Oldskrifter vare blevne oversatte et halvt, ja et heelt Aarhundrede senere, imod at de vare da heldigen oversatte. Thi naar de nu engang ere oversatte, saa vil det vare meget længe, førend Nogen kan finde sin Regning ved at oversætte dem paa Ny.

Saameget er vist, at Prof. Rafn ikke vilde have været istand til at udføre Selskabets literaire Arbeider uden hans islandske Collegers Hjælp, imedens disse kunne have udført dem uden ham, og jeg haaber derfor i Henhold til det anførte, at Publikum vil frikjende mig for Partiskhed, naar jeg tillægger Prf. Rafn en lige Deel med hans Colleger i Oldskriftsselskabets Virksomhed og Berømmelse, og mig synes, at de Herrer Professorerne Rask og Rafn kunne være tilfredse dermed, thi Professor Rafns Fortjenester og Berømmelse bliver større derved, at den luttres fra alt, hvad man er berettiget til ansee den uvedkommende. Jeg modsagde min Overbeviisning, hvis jeg anførte et andet Resultat, og gjorde mig skyldig i en utilgivelig Partiskhed. Men ligesaa villig som jeg er til, med Professor Rask og Anmælderen, at indrømme Professor Rafn fortjent Berømmelse, saavel for hans rastløse Flid, som og for den hæderlige Virksomhed, hvormed han har grundlagt 4 Bogsamlinger *) paa Færøerne, Island og Grønland,

*) Den virksomme Amtmand Johnson har grundlagt den ene, den paa Oefjord, men Professor Rafn har understøttet ham.

saaledes kan jeg ikke andet end høiligen misbillige det hos Hans Colleger, at de ikke have forhindret, at de danske Oversættelser uafbrudt ere vedblevne at udkomme under en for dem og Selskabet saa lidet værdig Form; og jeg maae reent ud sige, at det er fornemmelig deres Skyld, at det er skeet, thi Professor Rafn har vistnok troet at gjøre sine Sager meget godt, men de Andre maatte ved første Øiekast overbevise sig om hans Arbeiders Ufuldkommenhed, og det er at formode, at de for Fremtiden ville sørge for, at de ikke behøve at see denne Beskyldning offentligen fremsat imod dem.

I Forbindelse hermed har jeg, paa hele den islandske Nations Vegne, en meget betydelig Anke at fremføre imod Herr Professor Rafn. Han synes nemlig i sit Gjenmæle temmelig tydelig, skjøndt indirecte, at have sat den islandske Nation paa et meget lavt Trin med Hensyn til Kundskab i dens eget Modersmaal; thi da han har sat Catechet Gudmundsen og Candidat Helgason (der ved deres mangeaarige Arbeide ved Udgaverne af de islandske Classikere, og ved private Studier, maae have erhvervet sig en fortrinlig Kundskab i deres Modersmaal), endog langt under Professor Rafn, saa maae Nationen i det hele taget staae endnu meget længere tilbage for ham, imedens den dog ingenlunde vilde have havt Grund til at ansee sig smigret, om den var bleven sat ved Siden af ham. Denne sidstnævnte Compliment vilde dog i Grunden neppe have sagt andet eller mere end at Islænderne maadeligt forstode deres Modersmaal, og at de hverken kunne tale eller skrive det; thi af Professor Rafns Oversættelse af Jómsvíkingasaga og Knytlinga at dømme er han temmelig svag i Islandsk, endog med Hensyn til hvad man kunde fordre af en indfødt Almuesmand, og jeg har aldeles ingen Data, der berettige mig til at antage, at han kan tale eller skrive Sproget. Den Beskyldning, der saaledes synes at ligge i Herr Professorens oven

antydede Yttring, bliver altsaa temmelig afstikkende imod næsten alle nyere Reisendes fordelagtige Vidnesbyrd om den islandske Nation, og man havde saameget mindre Grund til at vente den af Herr Professor Rask, som han har havt Leilighed til at være bedre underrettet, og han ved sine utrættelige og heldige Bestræbelser for den islandske Literatur havde tiltrukket sig alle Islænderes Hjerter. De Ynglinge, som ere komne her til, have og paa al mulig Maade søgt at lægge deres Høiagtelse og Kjærlighed til ham for Dagen, og de ønskede vistnok intet mindre, end at noget kunde give Anledning til, at de Følelser, de nærede for ham, slappedes, og allermindst derved, at han fremsatte uretfærdige Beskyldninger mod hele Nationen. Jeg for min Deel troer ikke, at Herr Professoren har meent det saaledes, som det seer ud til, men han burde dog have været mere forsigtig og billig i sine Udtryk.

Side 31 øverst har Professoren fremsat en Beskyldning, der ligesaameget røber Partiskhed imod Anmælderen, som en aldeles feilagtig Anskuelse af den Maade, paa hvilken Videnskaberne bør fremmes: den røber Partiskhed, forsaavidt Herr Professoren, foruden at fradømme Anmælderen Kundskab saavel i Modersmaalet som Stamsproget, beskylder ham for at ville "søge at betage den allerede udmærkede Lærdom (?) og Virksomhed dens velfortjente Hæder og Tiltro, samt derved Mod og Kraft til videre Anstrængelse, og til i Fremtiden, om muligt, at overgaae sig selv." Man behøver dog ikke at stille Herr Professor Rasks Gjenmæle ved Siden af Anmælderens Recension, for at kunne overbevise sig om, at Anmælderen ikke har havt nogen uædel Hensigt med samme (thi den er virkelig, strængt holdende sig til sin egentlige Gjenstand, skreven med Maadehold, og i en sømmelig Tone): — den røber feilagtig Anskuelse af den Maade, paa hvilken Videnskaberne bør fremmes og udvikles, forsaavidt Herr Professoren synes

at ville banlyse Enhver, der gjør opmærksom paa Ufuldkommenheder ved en Medbroders videnskabelige Arbeider; og dog er han selv iblandt de banlystes Antal, thi ogsaa han har ofte med temmelig Strænghed bedømt Andres Arbeider, d. e. han har selv været Recensent.

Videnskaberne fremstille sig for vor Anskuelse som noget Idealt, noget som ikke heelt og holdent lader sig erobre. Den sande Videnskabsmand tør derfor ingenlunde antage, at han har opfattet nogensomhelst Videnskab i dens hele Omfang, og den, der dyrker en Videnskab af Interesse for samme, og ikke allene af private Hensyn, er derfor saa langt fra at tilbagevise enhver Stemme, der maatte ville rette ham, at han tvertimod lytter efter den med Opmærksomhed og benytter den med Glæde, thi han veed, at hvad den Ene ikke seer, det seer den Anden, og hvad den Tredie overseer, det opdages af den Fjerde; ja hans Iver fordobles derved, naar han seer, at han har virksomme Medarbeidere, thi kun af en fælles Virksomhed tør han giøre sig Haab om noget væsentligt Udbytte for Videnskaben.

Det er da klart, at det strider aabenbart imod en Videnskabs Interesse, at overdrage Dictaturen over samme til et enkelt Individ, og derimod tilbagestøde Enhver, som, det være sig paa en nok saa sømmelig Maade, vover at gjøre opmærksom paa de Feiltrin, Det i den Egenskab maatte gjøre sig skyldigt i. Det var derfor meget at beklage, hvis Redactionen af Maanedsskriftet for Literatur, som Professor Rask S. 30 synes at befrygte, skulde foranledige saadanne Misbrug; men denne Professorens Frygt er vistnok aldeles ugrundet. Jeg, for min Deel, skjønner ikke rettere, end at der snarere ere for mange end for faa Arbeidere i Skribenternes fædrenelandske Vingaard, og fandtes det at forholde sig saaledes, havde man Grund til at befrygte, at der iblandt

dem gaves mange mindre modne, der snarere kunne forvanske end forbedre Vingaardens Frugter; man havde altsaa Grund til at ønske, at de dueligste Arbeidere ikke allene selv udførte den største Deel af Arbeidet, men at de ogsaa sørgede for, at det Ukrud, de Ukyndige maatte nedlægge, ikke kom til at slaae Rødder, og de Feil, som de Halvkyndige (sit venia verbo) maatte begaae ved Plantningen, bleve udhævede og rettede; thi det er ikke nok, at de Kyndige arbeide, naar det skal tillades de Ukyndige ustraffet at spilde og tilintetgjøre det. Naar en Samling af de dueligste og kyndigste Arbeidere paatog sig et saadant Hverv, kunde man allerede være betrygget for Vingaardens tilbørlige Røgt; thi man kunde være vis paa, at deres Virksomhed gik blot ud paa at trænge det Skadelige og Ubrugbare tilbage, rette det Feilagtige og Skjæve, og fremhæve det Gode og Herlige, men det kunde dog ansees endnu ønskeligere, at en saadan Samling tillod enhver Kyndig, **under dens Overopsyn og Garantie**, at tage Deel i disse dens Forretninger, thi dens Medlemmer kunne ikke være alletider og allevegne tilstede, eller overkomme personligen at føre Tilsyn med ethvert Stykke Arbeide. Jeg siger enhver Kyndig, **under dens Overopsyn og Garantie**, thi hvis Samlingen tillod den Blinde at ledsage den Blinde, og den Ukyndige at veilede den Ukyndige, saa var dens Arbeide spilt, men naar den kun gjør den Kyndige og Indsigtsfulde deelagtig i denne dens Virksomhed, saa bliver dens Kraft mangfoldig og frugtbringende.

Redactionen af Maanedsskriftet for Literatur, der nu har paataget sig det ovennævnte Hverv i Fædrenelandets literaire Vingaard, synes at være gaaet ud fra ovennævnte Anskuelser; thi ligesom de fleste af dens Medlemmer ere uafladelig beskjæftigede med "**at producere Literaturen**", saaledes har det vistnok aldrig været dens Mening, udelukkende at ville be-

dømme den, men fornemmelig at give enhver Indsigtsfuld beqvem Leilighed til, igjennem det af dem udgivne Maanedsskrift, frit at kunne yttre sin Mening om hvilketsomhelst literairt Arbeide. De fleste af de Dagblade, hvori man forhen undertiden pleiede at indrykke Recensioner, ere deels saaledes beskafne, at hverken deres Indretning eller Omfang tilstede der Optagelsen af udførlige Afhandlinger, og deels syntes mange af dem at være ligesaa tilgængelige for de Ukyndiges som de Kyndiges Arbeider, hvoraf Følgen blev, at man enten maatte bekoste sine literaire Bedømmelser særskilt udgivne, eller indskrænke sig til et kort Udtog, eller ganske afholde sig fra Arbeidet. Ingen af disse Mangler finder Sted ved Maanedsskriftet for Literatur; thi ligesom Redactionen af samme bestaaer af de meest udmærkede Mænd i enhver Videnskabsgreen, og man saaledes har den fuldkomneste Garantie for, at intet maadeligt eller uvidenskabeligt Product faaer Plads i Maanedsskriftet, saaledes er dette og indrettet for udførlige Afhandlinger, naar disse gjøres nødige. Det er altsaa Redactionens store Fortjeneste, at den har ved sit Maanedsskrift aabnet den forstandige Meningsfrihed, der er ligesaa nødvendig for Videnskabernes Opkomst som den frie Luft for Sundheden, en beqvem Leilighed, som forhen ikke havdes, til at yttre sin Virksomhed.

Da nu den forstandige Meningsfrihed, naar den ikke mangler et beqvemt Vehikel, ikke lettelig tillader nogen at opkaste sig til Laugsmester i nogensomhelst Videnskabsgreen, saa gaaer Redactionens Tendents, tvertimod Hr. Prof. Rasks, som det synes, lidet overlagte Yttring, aabenbar ud paa at modvirke, at et "zunftigt" Skribentlaug kan opstaae i Kjøbenhavn eller Fædrelandet, eller kan fremdeles vedblive, hvorpaa nærværende Tilfælde uden Tvivl vil afgive et talende Bevis.

Med Hensyn til Herr Professor Rasks Gjenmæle maa jeg i Særdeleshed bemærke, at det forholder sig til hans øv-

rige mig bekjendte Arbeider som Halen til Hovedet. Det er for Resten overflødigt at advare dets Læsere imod, af dette at slutte til Herr Professorens Kundskaber i Islandsk; thi det er almindelig bekjendt, at han virkelig besidder en saadan Kundskab og Færdighed i samme, at ingen Ikke-indfødt har nogensinde opnaaet en saadan, i det mindste, forsaavidt Formlæren og Udtalen angaaer, og det bliver mig da ubegribeligt, hvorledes nærværende Gjenmæle kan være kommet fra hans Haand. Formodentlig har han troet at burde opoffre Alt, for vældigen at forsvare det kongelige Oldskriftselskabs Hæder og Glands; men ligesom han øiensynlig har sammenblandet Professor Rafn og Selskabet, og anseet dem at være een, da de dog, i mine Tanker, ere to meget forskjellige Personer, saaledes vil Herr Professor Rask vistnok snart indsee, at han har arbeidet lige imod sin Hensigt.

Sluttelig vil jeg tilføie: at ligesom jeg nærer megen Agtelse for de Herrer Professorerne Rask og Rafn, og jeg, forsaavidt mine Kræfter tilstede det, har oprigtig Villie til at virke til det kongelige nordiske Oldskriftselskabs Gavn og Hæder, saaledes er jeg mig bevidst, at jeg har nedskrevet disse Bemærkninger i en god og redelig Hensigt. Ja, skulde Nogen sige, at jeg derved har skadet Selskabet, saa vilde jeg paastaae, at han ikke forstod Selskabets sande Tarv og Interesse tilfulde. Jeg har villet aabenbare og fremme Sandhed, thi uden Sandhed kan vort Selskab, ligesaalidet som noget andet Institut, ikke længe bestaae.

At Sandhed maae allevegne herske, det er Guds og Kongens Villie, det er alle gode Menneskers Ønske.

Betydelige Trykfeil.

S. 7, L. 2 fra neden:	heimsker læs: heimskr.
— 25, — 5 — —	vinsæl læs: vinsæll.
— 25, — 8 — —	"at skjule sig," undvige læs: "at skjule sig" for: undvige.
— 28, — 20 — —	Rusland, og 2 Aar læs: Rusland; 2 Aar ɔc.
— 29, — 1 — —	"thi Folk ɔc. læs: "thi Folk raadede dem at fare vaerligen frem" for: thi Folk raadede dem dertil.
— 32, — 5 — —	til undre sig over læs: til at undre sig over.

100392117 - 2

100392035 - 5

100392036 - 4

100392056 - 0

100392037 - 3

